

12. januar 2023

Vedr. 2 høringer over Vejledning om konditionalitet - dyreområdet; Vejledning om konditionalitet - miljøområdet, j.nr. nr. 22-2915-000013.

Landbrugsstyrelsen har den 23. december 2022 udsendt ovenstående udkast til vejledninger i høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark og Danmarks Biavlerforening (i det følgende 'foreningerne') at afgive følgende bemærkninger:

Indledningsvist skal foreningerne dog grundet det meget store antal høringer hen over juleferien og den meget komplekse struktur, hvor de forskellige høringer griber ind over hinanden, forbeholde sig at fremkomme med supplerende bidrag i det videre arbejde med udvikling af ordningerne under den nye CAP-plan.

Samtidig skal foreningerne opfordre til, at Landbrugsstyrelsen tager initiativ til en mere koordineret beskrivelse af de mange nye og videreførte ordninger, eksempelvis ved at medtage dem alle i 'Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer', så det bliver tydeligt for ikke mindst landbrugere og deres konsulenter hvilke ordninger, der kan benyttes hvor og hvordan – gerne også med referencer til 'Vejledning om konditionalitet'

Til vejledning om konditionalitet afsnit GLM 8.1.2 omhandlende småbiotoper:

Af vejledningen fremgår det, at man ikke må jordbehandle og udføre slåning på de omhandlede småbiotoper. Dermed har Landbrugsstyrelsen de facto forbudt de to mest værdifulde vildt- og bivenlige tiltag i agerlandsarternes yngletid. Netop barjordstriben og de kortklippede græsstriber sikrer vildtet og dets yngel soleksponerede levesteder i småbiotopernes og brakmarkernes høje vegetation i sommerhalvåret.

Soleksponerede arealer er afgørende for ynglens overlevelse efter regnperioder. Vi ønsker at påpege, disse tiltag ikke bør tolkes som produktion og beder Landbrugsstyrelsen revurdere dette.

På Landbrugsstyrelsens [hjemmeside](#) fremgår desuden følgende "Vær opmærksom på at 'barjordsstriber' og 'harestriber' (kortholdte græsstriber), som tidligere var en del af begrebet 'vildt- og bivenlige tiltag', fremover ikke kan betragtes som en hel småbiotop, hvis småbiotopen indgår i opfyldelsen af GLM 8-kravet". Skal dette forstås således, at barjordsstriber og harestriber alligevel kan indgå som en del af en småbiotop, men ikke alene udgøre en småbiotop?

Vi foreslår, at man på arealer, som ligger brak, eller er indtegnet som småbiotoper, uanset ordning, giver mulighed for 20 pct. fleksibilitet med vildt- og bivenlige tiltag uden særskilt indtegning, da de vildt- og bivenlige tiltag kun øger biodiversiteten på arealerne, hvilket jo er formålet med GLM 8-kravet, og på ingen måde har karakter af produktion.

Allerhelst så foreningerne, at der slet ikke var krav om plantedække på brakarealer, hverken under GLM8 eller i f.t. konditionalitet i f.m grundbetaling. Brak, der vokser fra barjord, vil have langt større biodiversitetsmæssig effekt.

I vejledningen nævnes det, at vildt- og bivenlige tiltag (lærkepletter, urtestriber og urørte vildtstriber) også kan anmeldes som småbiotop. I den forbindelse bedes Landbrugsstyrelsen uddybe, hvad begrebet urtestriber dækker over? Er det svarende til "vildtstriber", som nævnes på Landbrugsstyrelsens [hjemmeside](#)? Og skal det i den forbindelse forstås således, at det er tilladt at så vildtstriber i småbiotoper til GLM 8?

Vi undrer os, hvis det ikke er tilladt at så vildt- og bivenlige blandinger på arealer anmeldt som småbiotoper, da dette ikke kan udgøre en landbrugsaktivitet med karakter af produktion. Vi finder det unødvendigt kompliceret, hvis man er nødsaget til at skifte mellem blomsterbrak og småbiotoper, hvis man ønsker at forbedre biodiversitet ved udsåning af fx flerårige vildt- og bivenlige blomsterblandinger.

Med hensyn til lærkepletter, som er et veldokumenteret virkemiddel, der øger lærkens ynglesucces, finder vi det problematisk, at lærkepletter skal være mindst 100 m² for, at de kan anmeldes som småbiotop. I praksis er lærkepletter normalt langt mindre måske 20-40 m².

Vi ønsker desuden at påpege, at det bør være et krav, at der anvendes hjemmehørende samt egnskarakteristiske arter ved tilplantning af småbiotoper med vedplanter for at sikre højest mulig effekt på biodiversiteten. Ydermere anbefaler vi, at der ved tilplantning fortrinsvist anvendes buske og halvbuske fremfor træer.

Landbrugsstyrelsen opfordres til at lave en samlet overskuelig vejledning for begrebet småbiotoper, uanset hvilken ordning, så det sikres, at flest muligt tør udnytte mulighederne for at udlægge småbiotoper. Foreningerne skal i øvrigt opfordre til, at der ved administration af konditionalitetskravene gives plads til indtegningsfejl, så længe landbrugeren opfylder de 4 pct. samlet set. Det vil efter foreningernes opfattelse give landbrugere en større tryghed til at indtegne småbiotoper og andre elementer, som ikke udgør hele marker – netop tiltag der vil gavne biodiversiteten i agerlandet.

Der henvises herudover til vores fælles høringssvar til "Høring over udkast til bekendtgørelse om konditionalitet samt bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse fra 1. februar 2023, j.nr. nr. 22-187-000010."

Spørgsmål vedrørende høringssvaret eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til Danmarks Jægerforbunds Chefkonsulent Jakob Bergmann Nielsen, Afdelingen for Rådgivning og

Uddannelse, telefon: 88 88 75 51/81 88 24 46, mail: jbn@jaegerne.dk, idet denne varetager foreningernes inddragelse i eventuelle supplerende besvarelser.

Med venlig hilsen

Egon Østergaard

Dansk Ornitologisk Forening/
Birdlife-Danmark

Arne T. Henriksen

Danmarks Biavlerforening

Claus Lind Christensen

Danmarks Jægerforbund

---

12. januar 2023

Vedr. Høring over udkast til bekendtgørelse om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023, j.nr. nr. 22-2911-000001

Landbrugsstyrelsen har den 23. december 2022 udsendt ovenstående udkast til bekendtgørelse i høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark og Danmarks Biavlerforening (i det følgende 'foreningerne') at afgive følgende bemærkninger:

Indledningsvist skal foreningerne dog grundet det meget store antal høringer hen over juleferien og den meget komplekse struktur, hvor de forskellige høringer griber ind over hinanden, forbeholde os at fremkomme med supplerende bidrag i det videre arbejde med udvikling af ordningerne under den nye CAP-plan.

Samtidig skal foreningerne opfordre til, som vi også har gjort opmærksom på i bemærkningerne til vejledningen vedr. denne bekendtgørelse, at Landbrugsstyrelsen tager initiativ til en mere koordineret beskrivelse af de mange nye og videreførte ordninger, eksempelvis ved at medtage dem alle i 'Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer', så det bliver tydeligt for ikke mindst landbrugere og deres konsulenter hvilke ordninger, der kan benyttes hvor og hvordan – gerne også med referencer til 'Vejledning om konditionalitet'.

Grundlæggende finder foreningerne strukturudviklingen i landbrugslandet problematisk, idet landbrugslandskabet i stigende grad er præget af meget store marker. Dette skaber barrierer for den vilde naturs bevægelighed, da det for mange arter ikke er muligt at passere områderne. Dette er både et problem for mulighederne for udbredelse, ligesom det giver problemer i forhold til at finde levesteder, hvor der er kombination af eksempelvis redeplads og mulighed for fouragering. Foreningerne finder det derfor stærkt bekymrende, at reformen ikke sikrer en bedre strukturudvikling for naturen. Vi skal på den baggrund anbefale, at der grundlæggende minimum skabes krav om naturtiltag for 10 hektar mark, placeret på det pågældende areal.

Foreningerne finder det positivt, at Landbrugsstyrelsen har lempet reglerne for, hvornår arealerne skal leve op til kriterier og forpligtelser om støtteberettigede hektar, dvs. fra at gælde hele året til fremover at gælde i dyrkningsperioden fra 15. marts til 25. oktober. Vi undrer os dog over, at pløjning særskilt er anført i de i § 8 stk. 2 definerede landbrugsaktiviteter, fordi andre dyrkningssystemer som *no till* eller reduceret jordbehandling, der både er i fremgang, men også er langt mere skånsomt for jordlevende organismer og mindre klimabelastende, dermed ikke vurderes ens.

Vedr. § 22 som lyder "Ansøger er forpligtet til at slå arealer med permanent græs og græs i omdrift, som ikke anvendes til produktion af landbrugsprodukter, jf. § 8, stk. 3, mindst én gang inden for perioden 1. juni til 25. oktober."

Vi anbefaler, at forpligtigelsen til slåning af arealer, der ikke anvendes til produktion af landbrugsprodukter, udskydes til 1. august til 25. oktober, da der ikke er grundlag for at slå arealer, som ikke anvendes produktionsmæssigt i juni og juli måned, hvor der er risiko for at påkøre rålam, harekillinger samt jordrugende fugles æg og yngel.

Foreningerne vil anbefale en harmonisering af slåningstidspunkter for slåningsbrak og markbræmmer, således at forårsslåning af brak kan udføres fra 15. marts, som det er gældende for markbræmmer jf. § 27 stk. 2. Ved at fremrykke perioden for forårsslåning til 15. marts til 15 april, mindskes risikoen for forstyrrelser i yngletiden. Herudover vil det give en klar regelforenklings med kun en dato for start af perioden med landbrugsaktivitet.

Foreningerne anbefaler, at § 30 ændres, således at det er muligt at udlægge 100 pct. af små landbrugsarealer under 1 ha til småbiotoper uden landbrugsaktivitet. Dermed kan små og urentable marker indgå til opfyldelse af GLM 8 uden at skulle underlægges brakarealers krav om landbrugsaktivitet, hvilket giver mulighed for småbiotoper, der udvikler sig naturligt.

Endelig finder foreningerne det bekymrende, at der ikke længere er incitament til at etablere blomsterbrak og/eller bestøverbrak frem for almindelig brak. Pollen- og nektarproducerende blomster skaber en vigtig fødekilde for mange arter, herunder særligt bestøvere og andre nyttedyr. Med det manglende incitament er det tvivlsomt, at der bliver skabt tilstrækkelige fødekilder.

Spørgsmål vedrørende høringssvaret eller ønsker om uddybende kommentarer bedes rettet til Danmarks Jægerforbunds Chefkonsulent Jakob Bergmann Nielsen, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse, telefon: 88 88 75 51/81 88 24 46, mail: jbn@jaegerne.dk, idet denne varetager foreningernes inddragelse i eventuelle supplerende besvarelser.

Med venlig hilsen

Egon Østergaard

Dansk Ornitologisk Forening/
Birdlife-Danmark

Arne T. Henriksen

Danmarks Biavlerforening

Claus Lind Christensen

Danmarks Jægerforbund

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
Miljo-Erhvervsregulering@lbst.dk

12. januar 2023

Vedr.: Høring over udkast til bekendtgørelse om konditionalitet samt bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse fra 1. februar 2023, j.nr. nr. 22-187-000010.

Landbrugsstyrelsen har den 23. december 2022 udsendt ovenstående udkast til bekendtgørelse i høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark og Danmarks Biavlerforening (i det følgende 'foreningerne') afgive følgende bemærkninger:

Indledningsvist skal foreningerne dog grundet det meget store antal høringer hen over juleferien og den meget komplekse struktur, hvor de forskellige høringer griber ind over hinanden, forbeholde os at fremkomme med supplerende bidrag i det videre arbejde med udvikling af ordningerne under den nye CAP-plan.

Vedrørende GLM krav 6:

Foreningerne anbefaler, at §8 ændres således at der forud for forårssåede afgrøder skal være jorddække frem til 1. februar uanset jordtype. Urørte stubmarker og efterafgrøder tilbyder et godt levested til åbenlandsarterne i landbrugslandet hen over vinteren. Her er tale om et meget simpelt virkemiddel, med stor effekt som f.eks. bruges i Interreg projektet "North Sea Region PARTRIDGE"

Vedrørende GLM krav 7:

Foreningerne mener at § 10 stk. 5 er en direkte omgåelse af intentionerne bag kravet om afgrøderotation. Det er efterhånden ved at være normal praksis, at der udsås græs som efterafgrøder i majs bla. som følge af "kvægundtagelsen" eller efterafgrødekrav. Udlæg af græs som efterafgrøde sikrer ikke variation i sædskiftet, når der igen dyrkes majs året efter. Dermed løser denne undtagelse ikke problemstillinger ved et presset sædskifte som fx opformering af problemukrudt og svampesygdomme, der kræver en øget pesticidanvendelse. Ligeledes giver undtagelsen fortsat mulighed for, at markarealerne i de kvægtætte områder næsten udelukkende dyrkes med majs på den høje jord og græs på den lavere jord uden nogen form for rotation af afgrøder og variation i landskabet.

Vedrørende GLM krav 8:

Foreningerne anbefaler at § 13 stk. 3 i bekendtgørelse om konditionalitet, ændres således, at det er muligt at udlægge 100 pct. af små landbrugsarealer op til 1 ha. til småbiotoper uden landbrugsaktivitet. Dermed kan små og urentable marker indgå til opfyldelse af GLM 8 uden at skulle underlægges brakarealers krav om landbrugsaktivitet, hvilket giver mulighed for flere småbiotoper der udvikler sig ved naturlig succession.

Spørgsmål vedrørende høringssvaret eller ønsker om uddybende kommentarer bedes rettet til Danmarks Jægerforbunds Chefkonsulent Jakob Bergmann Nielsen, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse, telefon: 88 88 75 51/81 88 24 46, mail: jbn@jaegerne.dk, idet denne varetager foreningernes inddragelse i eventuelle supplerende besvarelser.

Med venlig hilsen

Egon Østergaard

Dansk Ornitologisk Forening/
Birdlife-Danmark

Arne T. Henriksen

Danmarks Biavlerforening

Claus Lind Christensen

Danmarks Jægerforbund

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
landbrugsstotte-geodata@lbst.dk

12. januar 2023

Vedr. Høring over udkast til bekendtgørelse om tilskud til ekstensivering med slæt, j.nr. nr. 22-29131-000001.

Landbrugsstyrelsen har den 23. december 2022 udsendt ovenstående udkast til bekendtgørelse i høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife-Danmark og Danmarks Biavlerforening (i det følgende 'foreningerne') dels at gentage de bemærkninger, vi har fremsat ved de foregående høringer på ordningen, dels at afgive supplerende bemærkninger.

Indledningsvist skal foreningerne dog grundet det meget store antal høringer hen over juleferien og den meget komplekse struktur, hvor de forskellige høringer griber ind over hinanden, forbeholde sig at fremkomme med supplerende bidrag i det videre arbejde med udvikling af ordningerne under den nye CAP-plan.

Samtidig skal foreningerne opfordre til, at Landbrugsstyrelsen tager initiativ til en mere koordineret beskrivelse af de mange nye og videreførte ordninger, eksempelvis ved at medtage dem alle i 'Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer', så det bliver tydeligt for ikke mindst landbrugere og deres konsulenter hvilke ordninger, der kan benyttes hvor og hvordan – gerne også med referencer til 'Vejledning om konditionalitet'.

Da den af ovenstående høring omfattede ordning kan søges på kulstofrige jorde samt randarealer i ådale, er både rålam og småvildt ekstremt udsatte, ligesom en række jordrugende, rødlistede agerlandsfuglearter er det. Samtidig åbner ordningen op for etablering af en bestøverenlig insektfauna, men kun hvis slæt udskydes så længe, at blomstrende plantearter rent faktisk når at blomstre.

Sammenlagt betyder det, at slæt på sådanne arealer ikke bør finde sted i perioden 15. april til 1. oktober, og som ordningen nu er skruet sammen, er det foreningernes opfattelse, at den vil føre til etablering af økologiske fælder i uhørt grad.

Vi vil i det følgende gerne uddybe disse forhold:

Råvildtet:

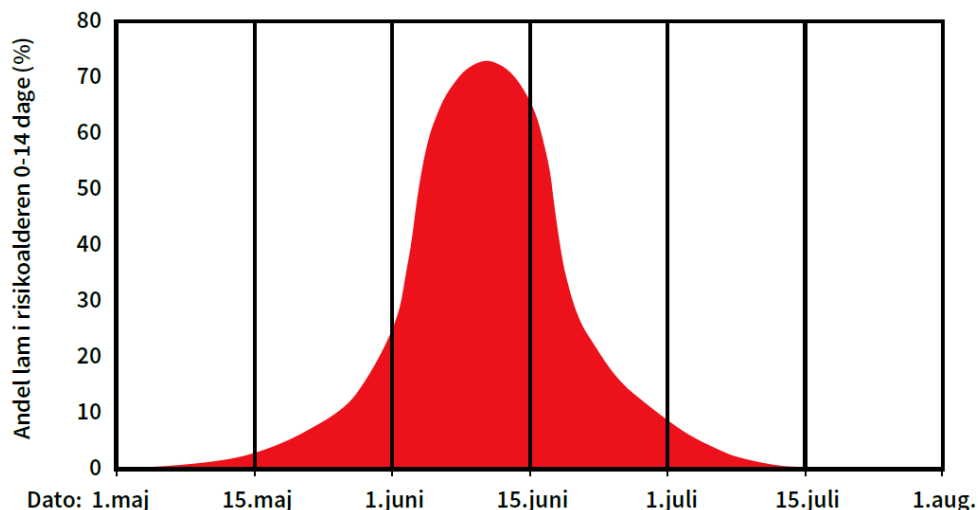
Netop de lavbundsarealer og randarealer i ådale, som ordningen er rettet imod, vil sammen med omgivende arealer oftest udgøre en foretrukket biotop for vildtet i landbrugslandet, hvilket den ekstensiverede drift af arealerne ligeledes bidrager positivt til. Derfor må der forventes en højere tæthed af vildt i de pågældende områder sammenlignet med intensiv drevne landbrugsarealer. Når Landbrugsstyrelsen med en økonomisk attraktiv bioordning, skaber en positiv forbedring af de pågældende arealers værdi som levested for landbrugslandets vildt, hvilket foreningerne hilser velkomment, bør Landbrugsstyrelsen også være klar til at påtage sig den etiske og moralske forpligtigelse, at sikre rammerne for driften af arealerne ikke resulterer i øget risiko for at skade det vildt, der naturligt tiltrækkes og bruger ekstensive arealer som ynglebiotop.

Foreningerne skal gøre opmærksom på, at slæt i juni måned kolliderer med højdepunktet for fødsel af rålam i begyndelsen af juni måned. Samt det faktum at rådyret har en ynglestrategi, hvor lammene gemmes ("hider-strategi") de første to uger efter fødslen, og derfor bliver liggende skjult i marken, uanset hvilke farer der nærmer sig.

Foreningerne henviser til nedenstående link for en mere detaljeret gennemgang af resultaterne fra det gennemførte "projekt høstdrab af rådyr".

<https://udgivelser.jaegerforbundet.dk/2017/foldere-og-tryksager/hoestdrab-af-raadyr-analyse-af-hoestdrabsproblemets-omfang-i-danmark-samt-test-af-dronebaaret-losurin-som-afvaergemiddel/?page=1>

Som det fremgår af nedenstående graf fra projektet, har en stor andel af rålam en betydelig risiko for at blive dræbt eller lemlæstet i forbindelse med slæt i juni måned.

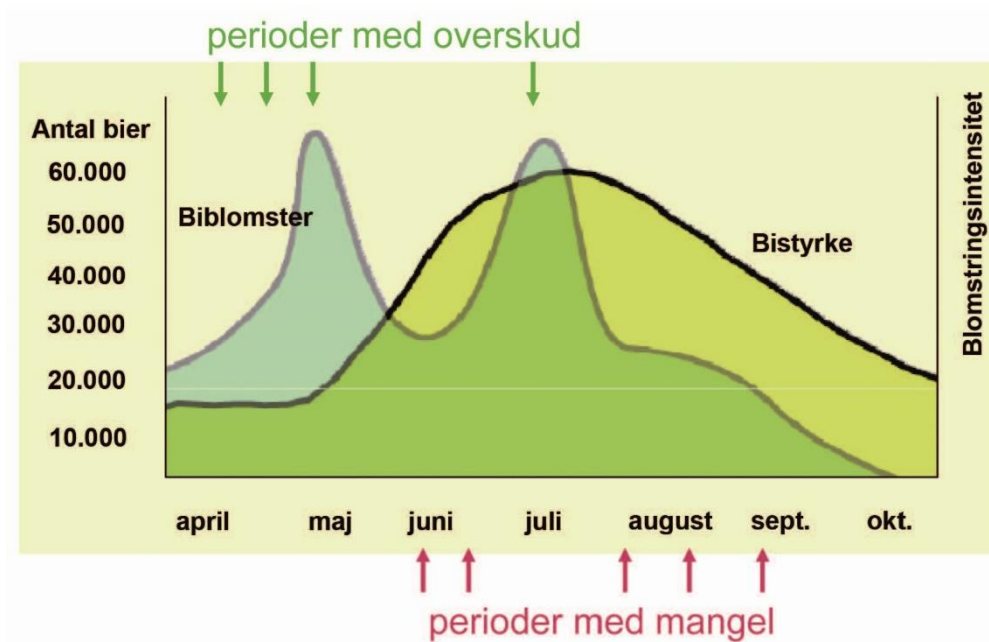

Andel rålam, der på en given dato er 0-14 dage gamle og har risiko for at blive dræbt ved høst (antal i risikoalder/dato, når der i alt fødes 100 lam).

Bestøvere:

Græsmarker med blomstrende urter er en god ressource for mange arter af bier og andre bestøvere. Størstedelen af de knap 300 arter af bier i Danmark er aktive og gennemlever den aktive del af deres livscyklus først på sæsonen. Det vil sige i foråret og forsommeren. I denne periode er der behov for gode og varierede fødekilder. Når rapsen og de forårsblomstrende træer er afblomstret, så optræder der perioder, hvor bierne har svært ved at finde føde. Selv om en stor del af bierne er aktive tidligt på sæsonen, er der stadig mange aktive bier derefter. Det er derfor meget vigtigt, at der er et varieret udbud af blomstrende bivenlige planter i hele sæsonen. Dette gælder også i sensommeren og efteråret, hvor rigelige nektar og pollenplanter er vigtige for de bier, der producerer yngel sent på sæsonen og for de bier, der overvintrer.

Bistyrke i honningbifamilie sammenholdt med blomstringsintensitet.

Der kan sidde mange bier i blomstrende urter på marken. Tidligere undersøgelser viser, at slåning kan skade bierne. Dette ved at bierne er døde eller ikke længere er i stand til at flyve efter skader på bagkrop, ben eller vinger. Derfor bør man også tilrettelægge slåningstidspunkter til perioder, hvor der sidder så få bier i marken som muligt.

Det er også stort problem for bierne, særligt for de mange, der kun kan flyve korte afstande (<100 m) når deres fødegrundlag fjernes fra det ene øjeblik til det andet, som det sker ved slættagning.

Alt i alt betyder dette som anført indledningsvist, at slæt helt bør undlades i perioden 15. april til 1. oktober.

Spørgsmål vedrørende høringssvaret eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til Danmarks Jægerforbunds Chefkonsulent Jakob Bergmann Nielsen, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse. Telefon: 88 88 75 51/81 88 24 46. Mail: jbn@jaegerne.dk, idet denne varetager foreningernes inddragelse i eventuelle supplerende besvarelser.

Med venlig hilsen

Egon Østergaard

Dansk Ornitologisk Forening/
Birdlife-Danmark

Arne T. Henriksen

Danmarks Biavlerforening

Claus Lind Christensen

Danmarks Jægerforbund

Referencer (ud over de i noterne anførte):

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
landbrugsstotte-geodata@lbst.dk

12. januar 2023

Vedr. Høring over udkast til bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om tilskud til pleje af græs- og naturarealer, j.nr. nr. 22-187-000113.

Landbrugsstyrelsen har den 23. december 2022 udsendt ovenstående udkast til bekendtgørelse i høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark og Danmarks Biavlerforening (i det følgende 'foreningerne') at afgive følgende bemærkninger:

Indledningsvist skal foreningerne dog grundet det meget store antal høringer hen over juleferien og den meget komplekse struktur, hvor de forskellige høringer griber ind over hinanden, forbeholde sig at fremkomme med supplerende bidrag i det videre arbejde med udvikling af ordningerne under den nye CAP-plan.

Foreningerne finder det positivt, at det såkaldte "40 cm krav" er udfaset, og at nærværende bekendtgørelse øger fleksibiliteten fra 10 pct. til 20 pct. delområder, hvor plejeforpligtigheden ikke er opfyldt. Ligeledes bifalder foreningerne, at størrelsen på delarealerne, der kan indgå i fleksibiliteten, øges fra 500 m² til 1 ha. Ændringerne vil potentielt kunne bidrage til øget biodiversitet på arealerne, men Landbrugsstyrelsen bør arbejde på at udforme en effektbaseret tilskudsordning, som kan afløse denne ordning.

Endelig skal foreningerne opfordre til, at det tydeliggøres, at de nye og mere fleksible krav også gælder for de allerede eksisterende tilsagn (på i størrelsesordenen 80-100.000 ha). Og hvis det ikke er tilfældet, da at genoverveje muligheden af at lade de eksisterende tilsagn være omfattet.

Spørgsmål vedrørende høringssvaret eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til Danmarks Jægerforbunds Chefkonsulent Jakob Bergmann Nielsen, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse, telefon: 88 88 75 51/81 88 24 46, mail: jbn@jaegerne.dk, idet denne varetager foreningernes inddragelse i eventuelle supplerende besvarelser.

Med venlig hilsen

Egon Østergaard

Dansk Ornitologisk Forening/
Birdlife-Danmark

Arne T. Henriksen

Danmarks Biavlerforening

Claus Lind Christensen

Danmarks Jægerforbund

12. januar 2023

Vedr. Høring over udkast til vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer, j.nr. nr. 21-187-000009.

Landbrugsstyrelsen har den 23. december 2022 udsendt ovenstående udkast til vejledning i høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark og Danmarks Biavlerforening (i det følgende 'foreningerne') afgive følgende bemærkninger:

Indledningsvist skal foreningerne dog grundet det meget store antal høringer hen over juleferien og den meget komplekse struktur, hvor de forskellige høringer griber ind over hinanden, forbeholde os at fremkomme med supplerende bidrag i det videre arbejde med udvikling af ordningerne under den nye CAP-plan.

Hvad den foreliggende vejledning angår ønsker vi indledningsvist at bemærke, at vi finder det u hensigtsmæssigt, at denne vejledning ikke giver det fulde overblik over de samlede betingelser, der gælder, når man søger om grundbetaling. De gældende konditionalitetskrav bør for overblikkets skyld også være beskrevet i denne vejledning, selv om de har en selvstændig bekendtgørelse.

Foreningerne bemærker, at nærværende vejledning bør være mere tydelig omkring, hvad der er tilladt på småbiotoper, uanset om det vedrører småbiotoper med grundbetaling, GLM 8 eller biodiversitet og bæredygtighed. Vi opfordrer til, at vejledningen giver et samlet overblik over de tre ordninger for småbiotoper.

Foreningerne er positive over muligheden for at undlade landbrugsaktivitet på op til 20 pct. af de tilskudsberettigede arealer, men finder det u hensigtsmæssigt, at små marker op til 1 ha ikke kan indgå som småbiotoper med grundbetaling eller til opfyldelse af GLM 8-kravet, men kun kan indgå med op til henholdsvis 20 og 50 pct. af marken. Vi frygter, at dette vil medføre, at små marker i stedet udlægges som slåningsbrak til fx opfyldelse af GLM 8-kravet, hvormed man ikke opnår samme biodiversitetsmæssige gevinster, som opnås ved småbiotoper. Vi foreslår derfor, at der uanset ordning gives mulighed for at udlægge 100 pct. af små landbrugsarealer under 1 ha til småbiotoper.

Foreningerne er positive overfor, at breddekravet for vildt- og bivenlige tiltag er ophævet, da smalle striber udgør en betydelig større risiko for prædation på markvildtet og jordrugende agerlandsfuglearter i yngletiden. Vi ønsker dog at påpege, at det er problematisk med overgangen fra de tidligere vildt- og bivenlige tiltag til de forskellige ordninger med småbiotoper, som ikke har samme regelsæt for, hvilke vildt- og bivenlige tiltag der kan anvendes som småbiotop.

Desuden virker det som et unødvendigt benspænd, at de tiltag, der tidligere var tilladt som vildt- og bivenlige tiltag, fx barjordstriber, kortklippede spor, insektvolde og vildtstriber, hvis de placeres i en brakmark, skal indtegnes særskilt som småbiotop, uanset om brakmarken eller det vildt- og bivenlige tiltag ligger på et areal med ordningen grundbetaling, GLM 8-krav eller biodiversitet og bæredygtighed.

Foreningerne foreslår, at man på arealer, som ligger brak, eller er indtegnet som småbiotoper, uanset ordning, giver mulighed for 20 pct. fleksibilitet med vildt- og bivenlige tiltag uden særskilt indtegnning, da de vildt- og bivenlige tiltag kun øger biodiversiteten på arealerne, og på ingen måde har karakter af produktion.

Foreningerne ønsker desuden at påpege, at det bør være et krav, at der anvendes hjemmehørende samt egnskarakteristiske arter ved tilplantning af småbiotoper med vedplanter for at sikre højest mulig effekt på biodiversiteten. Ydermere anbefaler vi, at der ved tilplantning fortrinsvist anvendes buske og halvbuske, fremfor træer.

Vi henviser i øvrigt til vores hørings svar på Høring over udkast til bekendtgørelse om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2023, j.nr. nr. 22-2911-000001

Spørgsmål vedrørende hørings svaret eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til Danmarks Jægerforbunds Chefkonsulent Jakob Bergmann Nielsen, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse, telefon: 88 88 75 51/81 88 24 46, mail: jbn@jaegerne.dk, idet denne varetager foreningernes inddragelse i eventuelle supplerende besvarelser.

Med venlig hilsen

Egon Østergaard

Dansk Ornitologisk Forening/
Birdlife-Danmark

Arne T. Henriksen

Danmarks Biavlerforening

Claus Lind Christensen

Danmarks Jægerforbund

12. januar 2023

Vedr. Høring over udkast til vejledning om tilskud til biodiversitet og bæredygtighed, j.nr. nr. 21-187-000014.

Landbrugsstyrelsen har den 23. december 2022 udsendt ovenstående udkast til vejledning i høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife-Danmark og Danmarks Biavlerforening (i det følgende 'foreningerne') dels at gentage de bemærkninger, vi har fremsat ved de foregående høringer på ordningen ekstensivering med slæt, dels at fremføre supplerende bemærkninger.

Indledningsvist skal foreningerne dog grundet det meget store antal høringer hen over juleferien og den meget komplekse struktur, hvor de forskellige høringer griber ind over hinanden, forbeholde os at fremkomme med supplerende bidrag i det videre arbejde med udvikling af ordningerne under den nye CAP-plan.

Samtidig skal foreningerne opfordre til, at Landbrugsstyrelsen tager initiativ til en mere koordineret beskrivelse af de mange nye og videreførte ordninger, eksempelvis ved at medtage dem alle i 'Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer', så det bliver tydeligt for ikke mindst landbrugere og deres konsulenter hvilke ordninger, der kan benyttes hvor og hvordan – gerne også med referencer til 'Vejledning om konditionalitet'.

I Bekendtgørelse om tilskud til biodiversitet og bæredygtighed for 2023 fremgår det af § 8 stk. 3 at: *"Ansøger er forpligtet til at sikre, at der på småbiotopen ikke udføres landbrugsaktiviteter med karakter af produktion i 2023, herunder at plantemateriale ikke fjernes fra småbiotopen. Følgende aktiviteter er dog tilladte:*

2) Jordbehandling, herunder aktiv tilplantning eller isåning af planter, eller vådlægning af jorden, alt med henblik på at etablere småbiotoperne eller forbedre biodiversiteten."

I nærværende vejledning afsnit 4.5.5 fremgår det omvendt at: *"Plantedækket på en småbiotop kan bestå af sidste års stubmark, der er blevet liggende, være en tidligere brugt græsmark eller være sidste års blomsterblanding (f.eks. fra en tidligere indberettet blomster- og eller bestøverbrakmark)"* Vejledningen er således i modstrid med bekendtgørelsen, som tillader jordbehandling og såning. Foreningerne undrer sig derfor over, hvis det ikke er tilladt at så vildt- og bivenlige blandinger på arealer anmeldt som småbiotoper, da dette ikke kan udgøre en landbrugsaktivitet med karakter af produktion. Foreningerne finder det unødvendigt kompliceret, hvis man er nødsaget til at skifte mellem blomsterbrak og småbiotoper hvis man ønsker at forbedre biodiversitet ved udsåning af fx flerårige vildt- og bivenlige blomsterblandinger.

Foreningerne ønsker desuden at påpege, at det bør være et krav, at der anvendes hjemmehørende, samt egnskarakteristiske arter ved tilplantning af småbiotoper med vedplanter for at sikre højest

mulig effekt på biodiversitet. Ydermere anbefaler foreningerne, at der ved tilplantning fortrinsvist anvendes buske og halvbuske fremfor træer.

Spørgsmål vedrørende høringssvaret eller ønsker om uddybende kommentarer bedes rettet til Danmarks Jægerforbunds Chefkonsulent Jakob Bergmann Nielsen, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse, telefon: 88 88 75 51/81 88 24 46, mail: jbn@jaegerne.dk, idet denne varetager foreningernes inddragelse i eventuelle supplerende besvarelser.

Med venlig hilsen

Egon Østergaard

Dansk Ornitologisk Forening/
Birdlife-Danmark

Arne T. Henriksen

Danmarks Biavlerforening

Claus Lind Christensen

Danmarks Jægerforbund

12. januar 2023

Vedr. Høring over udkast til vejledning om tilskud til ekstensivering med slæt, j.nr. nr. 22-29131-000007.

Landbrugsstyrelsen har den 23. december 2022 udsendt ovenstående udkast til vejledning i høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark og Danmarks Biavlerforening (i det følgende 'foreningerne') dels at gentage de bemærkninger, vi har fremsat ved de foregående høringer på ordningen ekstensivering med slæt, dels at fremføre supplerende bemærkninger.

Indledningsvist skal foreningerne dog grundet det meget store antal høringer hen over juleferien og den meget komplekse struktur, hvor de forskellige høringer griber ind over hinanden, forbeholde os at fremkomme med supplerende bidrag i det videre arbejde med udvikling af ordningerne under den nye CAP-plan.

Samtidig skal foreningerne opfordre til, at Landbrugsstyrelsen tager initiativ til en mere koordineret beskrivelse af de mange nye og videreførte ordninger, eksempelvis ved at medtage dem alle i 'Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer', så det bliver tydeligt for ikke mindst landbrugere og deres konsulenter hvilke ordninger, der kan benyttes hvor og hvordan – gerne også med referencer til 'Vejledning om konditionalitet'.

Da den af ovenstående høring omfattede ordning kan søges på kulstofrige jorde samt randarealer i ådale, er både rålam og småvildt ekstremt udsatte, ligesom en række jordrugende, rødlistede agerlandsfuglearter er det. Samtidig åbner ordningen op for etablering af en bestøvervenlig insektfauna, men kun hvis slæt udskydes så længe, at blomstrende plantearter rent faktisk når at blomstre.

Sammenlagt betyder det, at slæt på sådanne arealer ikke bør finde sted i perioden 15. april til 1. oktober, og som ordningen nu er skruet sammen, er det foreningernes opfattelse, at den vil føre til etablering af økologiske fælder i uhørt grad.

Vi vil i det følgende gerne uddybe disse forhold:

Råvildtet:

Netop de lavbundsarealer og randarealer i ådale, som ordningen er rettet imod, vil sammen med omgivende arealer oftest udgøre en foretrukket biotop for vildtet i landbrugslandet, hvilket den ekstensiverede drift af arealerne yderligere vil bidrage positivt til. Derfor må der forventes en højere tæthed af vildt i de pågældende områder sammenlignet med intensiv drevne landbrugsarealer. Når Landbrugsstyrelsen med en økonomisk attraktiv bioordning skaber en positiv forbedring af de

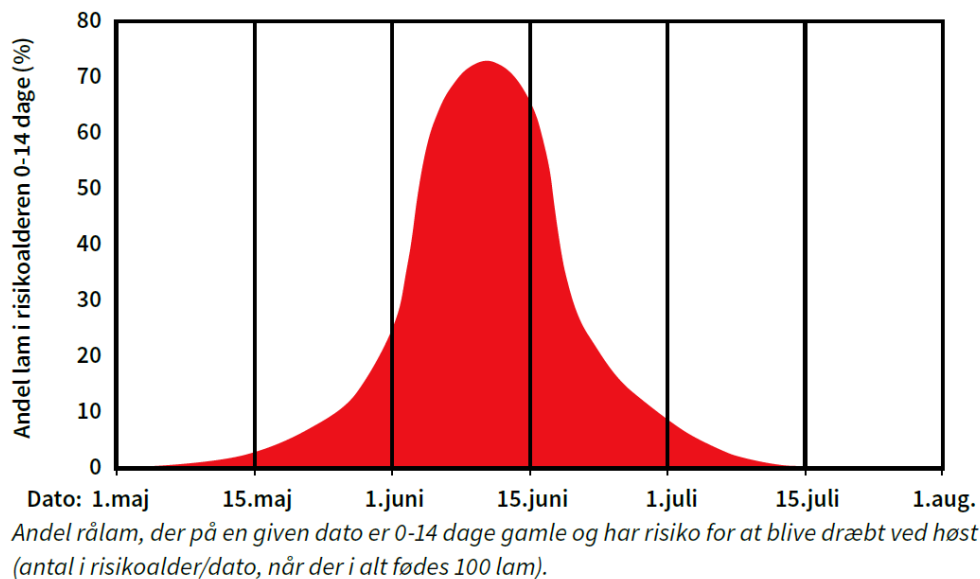
pågældende arealers værdi som levested for landbrugslandets vildt, hvilket foreningerne hilser velkomment, bør Landbrugsstyrelsen også være klar til at påtage sig den etiske og moralske forpligtelse at sikre, at rammerne for driften af arealerne ikke resulterer i øget risiko for at skade det vildt, der naturligt tiltrækkes og bruger ekstensive arealer som ynglebiotop.

Foreningerne skal gøre opmærksom på, at slæt i juni måned kolliderer med højdepunktet for fødsel af rålam i begyndelsen af juni måned, samt det faktum at rådyret har en ynglestrategi, hvor lammene gemmes ("hider-strategi") de første to uger efter fødslen, og derfor bliver liggende skjult i marken, uanset hvilke farer der nærmer sig.

Foreningerne henviser til nedenstående link for en mere detaljeret gennemgang af resultaterne fra det gennemførte "projekt høstdrab af rådyr".

<https://udgivelser.jaegerforbundet.dk/2017/foldere-og-tryksager/hoestdrab-af-raadyr-analyse-af-hoestdrabsproblemet-omfang-i-danmark-samt-test-af-dronebaaret-losurin-som-afvaergemiddel/?page=1>

Som det fremgår af nedenstående graf fra projektet, har en stor andel af rålam en betydelig risiko for at blive dræbt eller lemlæstet i forbindelse med slæt i juni måned.

Foreningerne glæder sig over, at der i vejledningen gøres opmærksom på risikoen for at skade eller dræbe vildt, samt henvises folderen "Undgå at skade vildt ved høst". Men vi finder det utilstrækkeligt, da anbefalingerne heri ikke kan forhindre påkørsel af reder og yngel, som ikke er i stand at flygte.

Agerlandsfuglene:

Udover rålam vil den rødlistede agerhøne i særdeleshed også være udsat, når der tages slæt i perioden, hvor agerhønen ligger på rede og de første uger efter klækning, hvilket strækker sig frem til midten af juli. For andre jordrugende, rødlistede agerlandsarter kan ungeperioden strække sig helt hen til midten af august – for Bomlærkes vedkommende faktisk helt ind i september (se udklip

fra DOF/BirdLife Danmarks brakfolder nedenfor og find link til hele folderen og det tilhørende referencenotat her: https://www.dof.dk/om-dof/nyheder?nyhed_id=2108)

SANGLÆRKE

Marts		April					Maj					Juni				Juli					August					Sept.	
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37		

AGERHØNE

Marts		April					Maj					Juni				Juli					August					Sept.	
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37		

GULSPURV

Marts		April					Maj					Juni				Juli					August					Sept.	
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37		

BOMLÆRKE

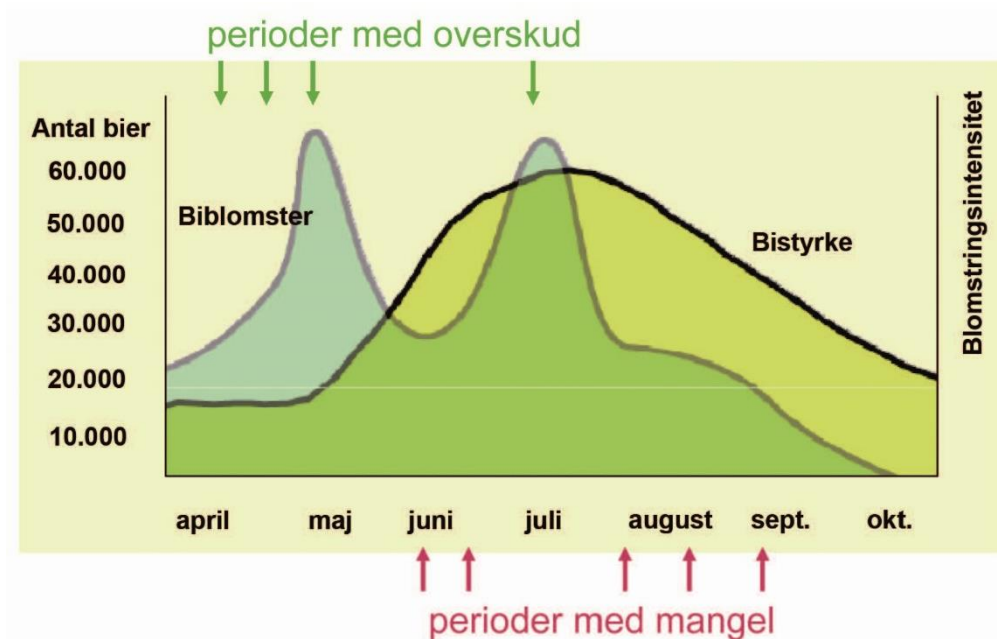
Marts		April					Maj					Juni				Juli					August					Sept.	
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37		

Æglægnings- (mørkebrune) og ungeperioder (lysebrune) for fire jordrugende, rødlistede agerlandsarter, der typisk vil etablere reder i arealer med ekstensivering med slæt (fra DOF BirdLife Danmarks brakfolder).

Bestøvere:

Græsmarker med blomstrende urter er en god ressource for mange arter af bier og andre bestøvere. Størstedelen af de knap 300 arter af bier i Danmark er aktive og gennemlever den aktive del af deres livscyklus først på sæsonen. Det vil sige i foråret og forsommeren. I denne periode er der behov for gode og varierede fødekilder. Når rapsen og de forårsblomstrende træer er afblomstret, så optræder der perioder, hvor bierne har svært ved at finde føde.

Selv om en stor del af bierne er aktive tidligt på sæsonen, er der stadig mange aktive bier derefter. Det er derfor meget vigtigt, at der er et varieret udbud af blomstrende bivenlige planter i hele sæsonen. Dette gælder også i sensommeren og efteråret, hvor rigelige nektar og pollenplanter er vigtige for de bier, der producerer yngel sent på sæsonen og for de bier, der overvintrer.

Bistyrke i honningbifamilie sammenholdt med blomstringsintensitet.

Der kan sidde mange bier i blomstrende urter på marken. Tidligere undersøgelser viser, at slåning kan skade bierne. Dette ved at bierne er døde eller ikke længere er i stand til at flyve efter skader på bagkrop, ben eller vinger. Derfor bør man også tilrettelægge slåningstidspunkter til perioder, hvor der sidder så få bier i marken som muligt.

Det er også stort problem for bierne, særligt for de mange, der kun kan flyve korte afstande (<100 m) når deres fødegrundlag fjernes fra det ene øjeblik til det andet, som det sker ved slættagning.

Alt i alt betyder dette som anført indledningsvist, at slæt helt bør undlades i perioden 15. april til 1. oktober.

Spørgsmål vedrørende høringssvaret eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til Danmarks Jægerforbunds Chefkonsulent Jakob Bergmann Nielsen, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse, telefon: 88 88 75 51/81 88 24 46, mail: jbn@jaegerne.dk, idet denne varetager foreningernes inddragelse i eventuelle supplerende besvarelser.

Med venlig hilsen

Egon Østergaard

Arne T. Henriksen

Claus Lind Christensen

Dansk Ornitologisk Forening/
Birdlife-Danmark

Danmarks Biavlerforening

Danmarks Jægerforbund

